

Talarstöd till bild 1 av 26

Roller och ansvar i arbetsmiljöarbetet

Introducera lektionen.

Kunskapsmål:

- Ha kunskap om olika aktörers roller och ansvar.
- Ha kunskap om hur arbetsmiljöuppgifterna kan fördelas.
- Ha kännedom om skillnaden mellan straffansvar och arbetsmiljöansvar.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 2 av 26

Alla behövs i arbetsmiljöarbetet

Att känna till varandras roller är en förutsättning. Att alla inblandade förstår sin roll och vad som förväntas av dem, liksom att alla tar sitt ansvar och deltar i arbetet. Det systematiska arbetsmiljöarbetet drivs av arbetsgivaren i samverkan med arbetstagare och skyddsombud. Arbetsgivaren ska se till att arbetstagarna har möjlighet att medverka i arbetsmiljöarbetet.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 3 av 26

Tillsammans i arbetsmiljöarbetet

Tidsåtgång: Cirka 3 minuter.

Vi börjar med att titta på en film om roller och ansvar i arbetsmiljöarbetet.

Syftet med filmen: Ge en övergripande bild av vilka olika roller och ansvar det finns i arbetsmiljöarbetet.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 4 av 26

Roller och ansvar i arbetsmiljöarbetet

Inget talarstöd finns till denna bild.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 5 av 26

Arbetsgivare i kommuner och regioner

Nu ska vi gå igenom ”vem” som är arbetsgivare i kommuner, regioner och kommunala företag, och som alltså bär det yttersta ansvaret för arbetsmiljön.

Exemplifiera med den egna verksamheten och tydliggör vem som har det yttersta arbetsgivaransvaret och därmed arbetsmiljöansvaret.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 6 av 26

Arbetsgivare i kommunala företag

Inget talarstöd finns till denna bild.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 7 av 26

Arbetsgivarens ansvarsområden

Om arbetsmiljöuppgifter: Arbetsgivaren fördelar arbetsmiljöuppgifter, oftast till chefer och det är de som i praktiken genomför det dagliga arbetsmiljöarbetet. Den som fördelar arbetsmiljöuppgifter ska se till att de som får uppgifter har de befogenheter, kompetens och resurser som behövs.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 8 av 26

Arbetsgivarens ansvarsområden (2)

Arbetsgivaren bör ge arbetstagarna kunskaper om arbetet så tidigt som möjligt. En introduktion bör ge arbetstagarna förståelse för:

1. Det systematiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen.
2. Egna arbetsuppgifter, och hur de har samband med andras arbetsuppgifter.
3. De arbetsmiljörisker som finns i verksamheten.
4. Vem arbetstagarna kan vända sig till när det gäller arbetsmiljöfrågor.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 9 av 26

Fördelning av arbetsuppgifter

För att praktiskt hantera verksamheten fördelar vanligtvis styrelse/nämnd/VD arbetsmiljöuppgifter på de närmaste cheferna i organisationen. Exempelvis förvaltningschefer (eller motsvarande). Dessa kan i sin tur fördela uppgifterna vidare om de fått sådana rättigheter av sina respektive chefer, exempelvis till avdelningschefer (eller motsvarande) och arbetsledare. Anställda utan personalansvar, som till exempel yrkeslärare, kan också ha ansvar för vissa arbetsmiljöuppgifter. Den chef som har fått uppgiften kan alltid ge tillbaka, ”returnera uppgiften”, till sin överordnade chef om förutsättningarna inte finns att utföra uppgiften. Förutsättningar handlar om att ha tillräckliga kunskaper, befogenheter och resurser för uppgiften.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 10 av 26

Fördelning av arbetsuppgifter

Med arbetsmiljöuppgifter kommer, precis som med alla arbetsuppgifter, ett ansvar att se till att uppgifterna blir utförda. Den som delar ut uppgiften ska se till att mottagaren också har befogenheter, kompetens och resurser.

Arbetsgivarens högsta ledning har alltid kvar en skyldighet att fortlöpande se till att uppgiftsfördelningen fungerar i praktiken och vid behov göra ändringar i fördelningen. Om det uppkommer nya risker i arbetsmiljön eller om verksamheten omorganiseras eller får ett annat innehåll kan uppgiftsfördelningen behöva ses över.

I verksamheter med tio arbetstagare eller fler ska uppgiftsfördelningen vara skriftlig.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **11 av 26**

Chefens roll och ansvar

Nu ska vi titta lite närmare på chefens roll och ansvarsområden i arbetsmiljöarbetet. Chefen kan sägas vara arbetsgivarens förlängda arm.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **12 av 26**

Vanliga arbetsmiljöuppgifter för en chef

De chefer som har ett personalansvar och/eller fått arbetsmiljöuppgifter tilldelade sig gör vanligtvis många olika saker i det löpande arbetsmiljöarbetet. Det här är exempel på vanliga arbetsmiljöuppgifter för en chef. Många av dessa uppgifter ska göras i samverkan med skyddsombud och medarbetare.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **13 av 26****Alla arbetstagare ska:**

Alla anställda i en verksamhet räknas som arbetstagare. Det gäller även chefer och arbetsledande personal i kommuner, regioner och kommunala företag.

Vissa arbetstagare får specifika arbetsmiljöuppgifter, men alla ska medverka i arbetsmiljöarbetet.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **14 av 26****Hur har vi det hos oss?**

Tidsåtgång: Cirka 10 minuter.

Instruktion:

1. Prata två och två eller dela in er i mindre grupper.
2. Återsamlas och summera.

Egna anteckningar

Arbetsmiljöansvar skiljer sig från straffansvar

Det är inte automatiskt så att den som har fått en arbetsmiljöuppgift blir den som straffas vid en olycka eftersom straffansvaret skiljer sig från arbetsmiljöansvaret.

Arbetsmiljöansvar gäller det förebyggande arbetsmiljöarbetet, medan straffansvar bara är aktuellt efter det att en olycka inträffat. Vem som är straffansvarig kan aldrig bestämmas på förhand – det kan bara domstolen avgöra.

Egna anteckningar

Arbetsmiljöbrott

Vad som räknas som arbetsmiljöbrott regleras i lag, och det är vanligtvis Arbetsmiljöverket som utreder arbetsmiljöbrott.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 17 av 26

Ingen fälls per automatik

Så igen: Det är inte automatiskt så att den som har fått en arbetsmiljöuppgift blir den som straffas vid en olycka eftersom straffansvaret skiljer sig från arbetsmiljöansvaret.

Arbetsmiljöansvar gäller det förebyggande arbetsmiljöarbetet, medan straffansvar bara är aktuellt efter det att en olycka inträffat. Vem som är straffansvarig kan aldrig bestämmas på förhand – det kan bara domstolen avgöra.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 18 av 26

Skyddsombud

Skyddsombudet har ett viktigt uppdrag, men har inget eget formellt ansvar för arbetsmiljön. Det ligger hos arbetsgivaren.

På ett arbetsställe, där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts, ska det bland arbetstagarna utses ett eller flera skyddsombud (arbetsmiljöombud). Den fackliga organisation som har kollektivavtal på arbetsplatsen utser skyddsombudet, oftast för tre år i taget.

Finns det ingen facklig organisation representerad på arbetsplatsen, så kan arbetstagare själva utse ett skyddsombud och meddela arbetsgivaren.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 19 av 26

Skyddsombudets uppdrag

Om skyddsområde: Skyddsombudet företräder alla arbetstagarna i arbetsmiljöarbetet inom sitt skyddsområde.

Ett arbetsställe kan delas in i skyddsområden, det kan exempelvis vara en geografisk indelning eller indelat per yrkesgrupp. Fack och arbetsgivare behöver vara överens om skyddsområde.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild 20 av 26

Inom sitt uppdrag ska skyddsombud:

Inget talarstöd finns till denna bild.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **21 av 26****Inom sitt uppdrag ska skyddsombud:**

Inget talarstöd finns till denna bild.

Egna anteckningar

Skapad: 2024-10-13

Talarstöd till bild **22 av 26****Ett skyddsombud har rätt att:**

Målet är att frågor ska lösas i samverkan. Om det inte går har skyddsombudet rätt att göra en formell begäran om åtgärder, en så kallad 6:6a. Skyddsombudet kan också avbryta arbetet om det finns omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa om chefen inte är på plats eller uppfattar situationen annorlunda.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **23 av 26**

En formell begäran om åtgärder

Som skyddsombud har du rätt att göra en formell begäran om åtgärder, en så kallad 6:6a om det inte går att lösa arbetsmiljöproblem tillsammans i samverkan med arbetsgivaren. Att frågor ska kunna lösas i samverkan är så klart målet.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **24 av 26**

Elevskyddsombudets uppdrag

Arbetsmiljölagen gäller även för barn, ungdomar som går en utbildning.

Det är också bra att känna till skollagen och läroplanen eftersom de styr skolans undervisning.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **25 av 26**

Elevskyddsombudet ska:

Elevskyddsombud har inte rätt att använda sig av 6:6a eller skyddsstopp som ett skyddsombud har rätt till.

Egna anteckningar

Talarstöd till bild **26 av 26**

Tack och bra jobbat!

Inget talarstöd finns till denna bild.

Egna anteckningar